

**WOJNY
POLSKO-SZWEDZKIE
W I POŁ. XVII W.**

**ELŻBIETA
PAPROCKA**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania historii w szkole ponadpodstawowej w zakresie rozszerzonym

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Jadwiga Iwanowska
Jan Bielecki
Urszula Borowska

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat:

Wojny polsko-szwedzkie w I poł. XVII w.

Klasa/czas trwania:

II/45 minut

Cele

Uczeń:

- wyjaśnia przyczyny wybuchu wojen ze Szwecją, przedstawia ich przebieg, rolę J.K. Chodkiewicza i husarii;
- doskonali umiejętność samokształcenia, analizy tekstu i pracy grupowej.

Metody/techniki/formy pracy:

- metoda lekcji odwróconej.

Środki dydaktyczne:

środki dydaktyczne (udostępnione uczniom do przygotowania się do lekcji);

- <https://epodreczniki.pl/a/D10uujbva> (zagadnienie: Początek zmagania polsko-szwedzkich);
- <https://www.youtube.com/watch?v=rbX8CCg3ujI> (Zygmunt III Waza, wojny ze Szwecją);
- http://www.mowiawieki.pl/artukul.html?id_artykul=1496;
- http://www.wilanow-palac.pl/bitwa_pod_kircholmem_1605.html;
- <http://www.historycy.org/index.php?act=Attach&type=post&id=2174>;

Podczas lekcji:

źródła:

- Votum szlachcica polskiego na sejm 1606 r. <http://rcin.org.pl/dlibra/doccontent?id=38359> s. 239–240;
- http://dir.icm.edu.pl/Pisma_polityczne_z_czasow_rokoszu/Tom_1/33 (pacierz rokoszowy).

Opis przebiegu lekcji:**Instrukcja dla uczniów:**

Zapoznaj się z materiałami i (lub) tematem z podręcznika i przygotuj się do zajęć:

- Omów przyczyny wybuchu wojen polsko-szwedzkich w XVII w.
- Przedstaw przebieg działań w latach 1600–1635.
- Opisz przebieg bitwy pod Kircholmem i jej znaczenie.
- Scharakteryzuj uzbrojenie i sposób walki husarii.
- Przedstaw osiągnięcia Jana Karola Chodkiewicza.

Uczniowie podczas rozmowy kierowanej przypominają zagadnienie walki o dominium Maris Baltici w XVI w. Nauczyciel dzieli klasę na kilka grup:

Grupa I

Przygotujcie notatkę zawierającą informację o przyczynach wojen polsko-szwedzkich, przebiegu działań wojennych i postanowieniach rozejmów polsko-szwedzkich.

Grupa II

Przedstawcie klasie przebieg bitwy pod Kircholmem i uzbrojenie oraz sposób walki husarii.

Zapoznajcie się z tekstem źródłowym i odpowiedzcie na pytania:

Votum szlachcica polskiego na sejm 1606:

Już tedy WM. na sejmik pojedziecie, Miłościwi Panowie i Bracia; o daj Panie Boże nasz niebieski, aby tą intencją, żebyście co dobrego i pożytecznego w Rzeczpospolitej, a mianowicie obronę granicom koronnym stateczną namówili i postanowili! [...] Obrony nie masz: Tatarowie Ukrainę plądrują, kiedy chcą, jadą jako do domów swych. O, jako wiele ludzi chrześcijańskich tego lata do Turek zagnali i przedali, okrom (jako powiadają), że cesarzowi tureckiem u dziesięciny do czterestu tysięcy człeka oddali! [...] A w Inflanciech co? I tam obrony nie pytaj. Jeśli to, że książę Sudermańskie porażone, nie chwalmy się; łaska niebieskiego Pana tam to zwycięstwo dała, szczęście i sprawiedliwość króla JMci, a pobożność, czułość, umiejętność i liberalitas [prawość- aut.] JMci pana starosty żmudzkiego. Nie ludzkiej to mocy spraw a była.

1. O jakim zwycięstwie w Inflantach wspominał autor? Jak ocenia jego znaczenie i jak uzasadnia odniesione zwycięstwo?
2. Wyjaśnij, jakie zagrożenia dla państwa dostrzega autor tekstu i jakie w związku z tym widzi zadanie dla sejmu?

Grupa III

zadanie 20 do wojen polsko-szwedzkich:

https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2013/historia_PR.pdf.

Komentarz metodyczny

Podstawową zaletą metody lekcji odwróconej jest większa możliwość indywidualizacji nauczania, w tym dostosowania wymagań do uczniów ze SPE. W przypadku tematu dotyczącego historii polityczno-militarnej dzięki lekcji odwróconej unikamy metod podających, a wprowadzamy analizę źródeł o zróżnicowanym stopniu trudności pozwalających pokazać prezentowane zagadnienie w szerszym kontekście kulturowym.